

Anti-Pestprotocol Vrijeschool Amersfoort

Schooljaar 2026/2027

Inleiding: waarom een pestprotocol?	2
Aanpak.....	3
Plagen en pesten	3
Hoe wordt er gepest?.....	3
De gepeste leerling.....	4
De pester	4
De andere leerlingen	4
Preventieve maatregelen	5
De aanpak van pesten	6
Stappenplan na melding van pesten	8
Aanspreekpunt pesten & coördinator beleid tegen pesten	10

Inleiding: waarom een pestprotocol?

De school wil haar kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat in een prettige werksfeer in de klas en op het schoolplein. In veruit de meeste gevallen lukt dit door de ongeschreven regels aan te bieden en deze te onderhouden, maar soms is het gewenst om duidelijke afspraken met de kinderen te maken.

Eén van die duidelijke regels is dat kinderen met respect met elkaar dienen om te gaan. Dat het niet altijd als vanzelfsprekend wordt ervaren, geeft aan dat we het kinderen moeten leren en daar dus energie in moeten steken.

Ons pedagogisch uitgangspunt is dat alle kinderen met elkaar moeten *leren* omgaan. Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een kind in een enkel geval systematisch door andere kinderen wordt gepest. Dan kan een kind zodanig in de knoop komen met zijn schoolomgeving, dat de ongeschreven regels van de leerkracht niet meer voldoende de veiligheid bieden en daarmee de gewenste ontwikkeling onderbreken.

In een dergelijk geval is het van groot belang dat de leerkracht onder ogen ziet, dat er een ernstig probleem in zijn of haar groep is. In een klimaat waarin het pesten gedoogd wordt, worden ook de pedagogische structuur en de veiligheid daarin ernstig aangetast. Voor de school is dat een niet te accepteren en ongewenste situatie. Dit protocol is een vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen benaderen. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag. Op de klassenouderavonden aan het begin van het schooljaar zal het pestprotocol aan de orde worden gesteld.

Aanpak

Ondanks onze visie, uitgangspunten, voorwaarden, afspraken en protocollen kan pesten voorkomen. In dit hoofdstuk beschrijven we onze aanpak van pesten.

Plagen en pesten

Er is een verschil tussen plagen en pesten. Onder plagen verstaan we gedrag tussen leerlingen die aan elkaar gewaagd zijn: de ene keer doet de een iets onaardigs, een volgende keer is het de ander. Plagen is een spelletje, niet altijd leuk, maar nooit echt bedreigend. Plagen kan wel overgaan in pesten. Pesten is wél bedreigend. Pesten vindt niet zomaar een keer plaats, maar meerdere keren per week of zelfs meerdere keren per dag, gedurende een langere periode. We spreken van pestgedrag als een leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt.

Pesten is een vorm van (verbaal) geweld en daarmee grensoverschrijdend en (zeer) bedreigend. Bedreigend voor de gepeste leerling en bedreigend voor de klas. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Wij nemen pestgedrag op onze school serieus. Leerkrachten, ouders en leerlingen, hebben samen de taak het pesten tegen te gaan. Niemand vraagt erom om slachtoffer van geweld te zijn. Leerkrachten hebben de plicht om, wanneer ze zien of vermoeden dat kinderen elkaar pesten, duidelijk stelling te nemen tegen het pesten. Leerkrachten geven het goede voorbeeld in de wijze waarop zij met elkaar omgaan, met de leerlingen en met de ouders. Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van hun leerkracht en van de persoon op school die het aanspreekpunt is voor pesten. Hulp als je zelf gepest wordt, hulp als je vragen hebt over pesten of pestgedrag wilt stoppen.

Hoe wordt er gepest?

Pesten kan op verschillende manieren:

- Met woorden - vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, bijnamen gebruiken, gemene briefjes/mailtjes,/appjes of andere gemene berichten op sociale media;
- Lichamelijk - aan kleding trekken, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, opzettelijk ruw doen bij de gymles;
- Achtervolgen - opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden, opsluiten, opwachten na schooltijd;
- Uitsluiting - doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes, buitensluiten bij groepsopdrachten, buitensluiten bij gym;
- Afpakken en vernielen - afpakken van bijvoorbeeld kledingstukken, tas of schoolspullen, kliederen op andermans spullen, banden lek prikken, fiets beschadigen;

- Afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende te doen.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens of sociale vaardigheden te maken hebben. Kinderen worden pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te maken, dus in onveilige situaties.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn: schaamte, angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt, het probleem lijkt onoplosbaar, het idee dat het niet mag klikken.

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in een groep. Zij zijn of lijken populair. Ze dwingen hun populariteit af door stoer te doen en zich te gedragen alsof ze onkwetsbaar zijn. Van binnen zijn ze vaak onzeker en proberen ze zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pestgedrag kan een aantal oorzaken hebben. Veel voorkomende oorzaken zijn:

- de pester wordt of werd zelf gepest;
- een problematische thuissituatie;
- een strijd om de macht in de klas;
- de pester wordt niet gecorrigeerd bij agressief gedrag;
- de pester wordt zelf regelmatig lichamelijk gestraft door ouders/verzorgers of andere volwassenen;
- de pester imiteert gedrag dat hij of zij elders heeft gezien;
- de pester wil bij een bepaalde groep horen;
- een gevoel van incompetentie (door slechte cijfers bijvoorbeeld).

De andere leerlingen

De andere leerlingen kun je verdelen in vijf groepen:

1. de leerlingen die mee pesten, omdat ze bang zijn voor de pester;
2. de leerlingen die mee pesten, om dat ze er beter van denken te worden. Ze hopen in populariteit te winnen of zijn bang vrienden te verliezen als ze niet meedoen;

3. de leerlingen die niet mee pesten, maar ook niets doen om het pestgedrag van de pester te beëindigen. Zij voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen;
4. de enkele leerling die niet merkt dat er gepest wordt in de klas;
5. de enkele leerling met een sterke positie in de klas die het af en toe opneemt voor de gepeste leerling.

Preventieve maatregelen

In het schoolveiligheidsplan is meer te lezen over alles wat de school doet voor het zijn van een veilige school en pesten te voorkomen. We voegen hier nog een aantal preventieve maatregelen toe.

- De school voert het beleid rond pesten uit, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is;
- De leerkracht leeft de regels voor;
- Elke leerkracht bespreekt regelmatig de algemene schoolafspraken en Regenboogregels/KiVa-regels in de klas, met name na vakanties. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij apart genoemd. Er wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden door iedereen die het opmerkt. Dit wordt niet als klikken, maar als hulp bieden of hulp vragen beschouwd;
- Na de zomervakantie – in de zogenaamde gouden weken – worden per klas regels opgesteld waar iedereen zich dat jaar aan gaat houden;
- De regels hangen in de klas op een voor leerlingen zichtbare plek;
- Als leerkracht bespreek je het sociale veiligheidsplan vanaf de kleuterklas, in aangepaste vorm en in taal die past bij de leeftijd/het ontwikkelingsniveau.
- Om onveiligheid op internet en digitaal pesten (dreigen, versturen van anonieme e-mailtjes, iemands foto ongewenst op internet zetten) tegen te gaan worden leerlingen erop gewezen geen achternaam, adres, telefoonnummer, leeftijd, emailadres, naam van de school via internet bekend te maken. Ook wordt leerlingen op school het bezoeken van chatsites verboden, evenals het gebruik van mobiele telefoons en andere digitale devices.

De aanpak van pesten

Wij volgen het beleid van Ithaka waarin de vijfsporenaanpak (Van der Meer, 1997) wordt geadviseerd. De vijfsporenaanpak betekent dat er vijf sporen gevolgd worden om het pesten aan te pakken. Hieronder is te lezen wat deze vijf sporen inhouden.

Spoor 1 - De zwijgende groep leerlingen in hun kracht zetten

- De leerkracht brengt de klas op de hoogte van het pesten. We praten met de klas over ieders rol daarin. De klas kan het pesten doorbreken door actief een rol te spelen in het proces. Het is belangrijk dat de klas leert het pesten bespreekbaar te maken met de leerkracht en ouders. De leerkracht benoemt de regels (ondersteund door pictogrammen);
- De klas heeft de mogelijkheid om met oplossingen te komen waarin zij zelf een actieve rol spelen.

Spoor 2 - De pester helpen

- We nemen de tijd voor een gesprek met het kind. We zullen ingaan op de impact van het pesten op de gepeste leerling en de klas. We zorgen dat het kind zich veilig voelt en leggen uit wat wij als school zullen doen om het pesten te stoppen. We stellen hierin duidelijke grenzen;
- Pesten gebeurt nooit zonder reden. We vinden het daarom belangrijk om achter de oorzaak te komen;
- We zullen hulp geven om het gedrag te veranderen, om vaardigheden voor sociaal gedrag te leren.

Spoor 3 - Leerkrachten professionaliseren

- De coördinator van het beleid voor het tegengaan van pesten zorgt dat de directie en de teamleden voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en weten hoe zij moeten handelen.
- De directeur zorgt dat medewerkers geschoold zijn in de Regenboog/KiVa methodiek.

Spoor 4 - Ouders ondersteunen

- We zullen ouders ervan op de hoogte stellen als hun kind in een peestsituatie zit. We zullen de tijd nemen het probleem met de ouders te bespreken. Ouders zijn altijd welkom met vragen of om hun verhaal te doen;
- De school werkt samen met ouders om de kinderen te helpen om op een juiste manier met elkaar om te gaan en om het pesten aan te pakken;
- De school geeft voorlichting aan ouders over pesten;

- De school geeft adviezen aan ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind;
- De school verwijst ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners, zoals bijvoorbeeld een jeugdhulpverlener, GGD verpleegkundige, huisarts.

Spoor 5 - De gepeste leerling helpen

- Ieder pestprobleem wordt serieus genomen;
- We luisteren naar wat er gebeurd is;
- We laten het kind merken dat we er voor hem/haar willen zijn;
- We gaan samen met het kind op zoek naar mogelijke oplossingen en begeleiden het kind daarin;
- Indien nodig schakelen we deskundige hulp in.
- We houden vervolggesprekken met het kind.

Stappenplan na melding van pesten

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of pesten, proberen zij er eerst zelf uit te komen. Als een leerling ervaart dat er hulp nodig is van een volwassene voor het oplossen van een incident, legt hij/zij dit voor aan de leerkracht. Iedere melding van pestgedrag dient serieus te worden genomen. Op het moment dat een leerkracht ziet dat er gepest wordt of een leerling, een ouder of een collega melding maakt van pestgedrag worden de volgende stappen ondernomen. Deze stappen zijn erop gericht om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen.

Stap 1

De leerkracht heeft afzonderlijke gesprekken met de leerling(en) die pest(en) en met de leerling die gepest wordt. In overleg met beiden worden concrete afspraken gemaakt om het pestgedrag te stoppen en te reguleren. Als er meer kinderen uit de klas betrokken zijn bij het pestgedrag, zal de leerkracht klassikaal aandacht schenken aan het probleem.

Stap 2

De leerkracht observeert in de week, die daarop volgt, nauwkeurig of afspraken worden nageleefd. Na één week vindt een eerste evaluatie plaats met de kinderen. Is het pestgedrag gestopt, dan stopt het stappenplan.

Stap 3

Indien er geen of onvoldoende verbetering is, of als de ernst van de situatie daarnaar is, worden ouders van zowel gepeste als pester geïnformeerd. De hele klas wordt nu betrokken. Er wordt een zogenaamde steungroep gevormd: een groep van ca. 5 leerlingen (gekozen door de gepeste leerling) die uitgenodigd wordt om verantwoordelijkheid te nemen voor het groepsklimaat. Samen bedenken de kinderen acties om het gepeste kind te steunen. Na een of twee weken wordt er (klassikaal) geëvalueerd. Afhankelijk van de uitkomst moeten er vervolgstappen worden gezet of kan het stappenplan afgesloten worden. Er wordt een notitie gemaakt in ParnasSys.

Stap 4

Leerkracht en steungroep zien erop toe dat eerder gemaakte afspraken worden nagekomen. Na één week en na twee weken wordt opnieuw geëvalueerd met leerkracht, pester, gepeste en steungroep. Is er sprake van verbetering en zijn de acties om het gepeste kind te steunen niet meer nodig, dan wordt het plan afgesloten. Indien de situatie niet verbeterd, of juist verslechterd, volgt stap 5.

Stap 5

De Intern Begeleider (IB'er) wordt betrokken. Ook worden de ouders van de pestende leerling uitgenodigd voor een gesprek. In dit gesprek wordt ouders om medewerking gevraagd bij de aanpak van dit probleem. Daarbij kan bijvoorbeeld de IB'er of een andere deskundige adviseren over hoe zij hun kind zouden kunnen helpen, dit alles uiteraard afhankelijk van, en rekening houdend met, de mogelijke oorzaak van het gedrag van hun

kind. Er worden afspraken gemaakt en een datum afgesproken waarop met alle betrokkenen geëvalueerd wordt. Er volgt een notitie in ParnasSys.

Stap 6

Als al het bovenstaande niet het gewenste effect heeft, dan wordt er externe hulp ingeschakeld van bijvoorbeeld het samenwerkingsverband, van de onderwijsbegeleidingsdienst (BVS schooladvies) en/of de jeugdgezondheidszorg van de GGZ. De ouders/verzorgers dienen hiervoor toestemming te geven.

Indien de ouders/verzorgers weigeren om toestemming te geven voor hulp van buitenaf en de pester volhardt in zijn of haar gedrag op zo'n manier dat er een onveilige situatie voor de gepeste leerling(en) en/of andere betrokken op school ontstaat, dan kan de schoolleiding overgaan tot stap 7.

Stap 7

Als al het bovenstaande niet het gewenste effect heeft, wordt het protocol 'Schorsing en verwijdering' ingezet waar ingegaan wordt op grensoverschrijdend gedrag. Betrokken ouders worden geïnformeerd. De leerkracht maakt een notitie in ParnasSys.

Aanspreekpunt pesten & coördinator beleid tegen pesten

Vanuit de Wet veiligheid op school zijn scholen verplicht een persoon aan te stellen die voor ouders en leerlingen het aanspreekpunt is in geval van pesten en een persoon die het beleid tegen pesten coördineert.

Leerlingen zullen in eerste instantie hun eigen leerkracht opzoeken, maar zij moeten ook weten bij wie zij nog meer terecht kunnen als ze gepest worden of als zij willen praten over een situatie of vragen hebben. Het is dus belangrijk dat de leerlingen kennismaken met het teamlid dat de taak van aanspreekpunt heeft.

De coördinator van het beleid tegen pesten kan vanuit expertise op het gebied van pesten een klankbord zijn voor collega's met vragen over het oplossen of voorkomen van pesten. Ook kan de coördinator advies geven aan de schoolleiding over een structurele aanpak van pesten. Op onze school zijn de taken belegd bij:

Yvonne Prince - aanspreekpunt pesten

Yvonne Prince - coördinator beleid tegen pesten.